

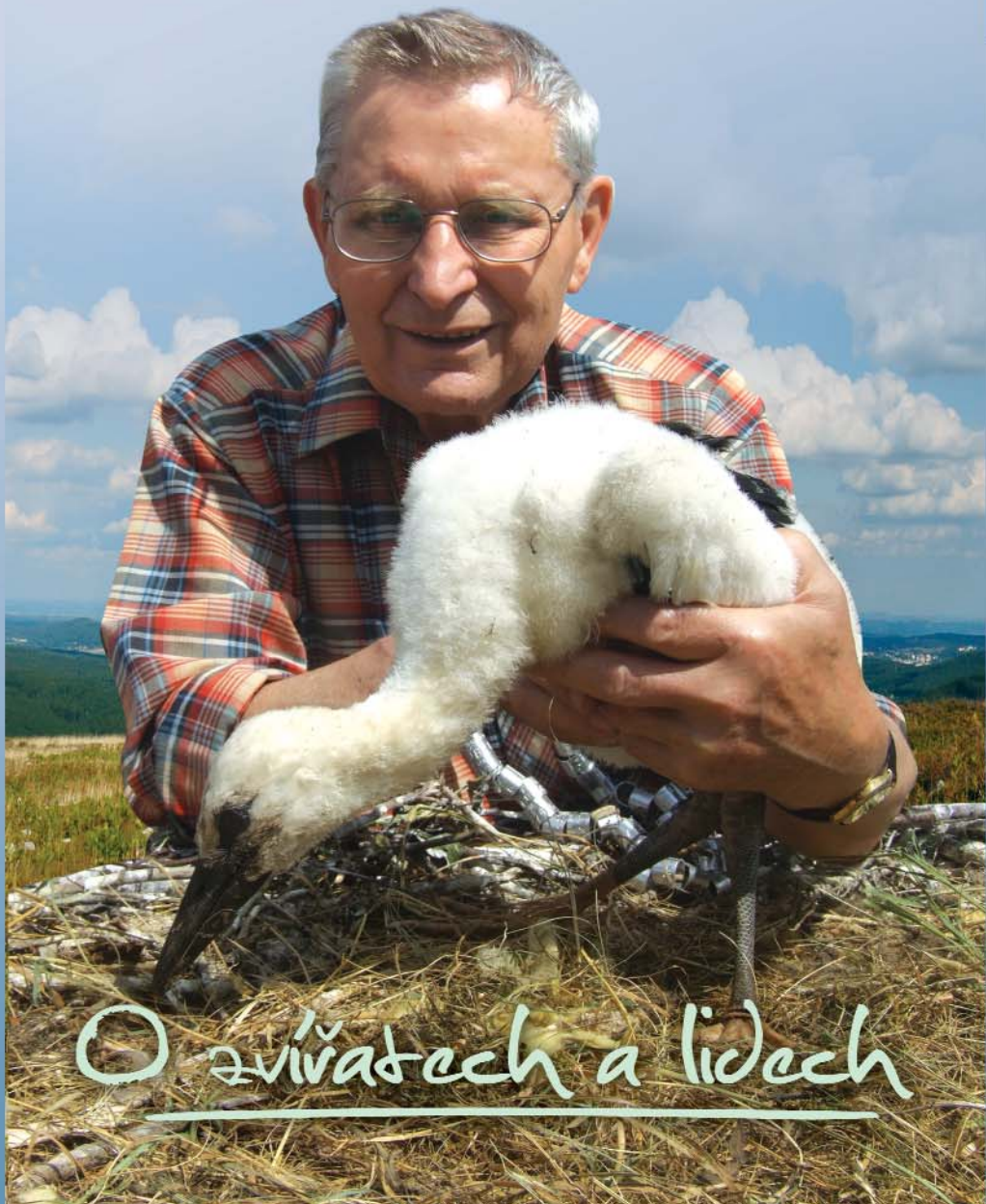
Bohužel, ani tuto osobnost našeho seriálu už venku v přírodě či za profesorskou katedrou Církevního gymnázia v Plzni nepotkáme. I přesto však výrazný otisk života a snažení této ikony je stále patrný. Ano, RNDr. Stanislav Beneda, skaut Bedy, bývalý mikrobiolog, uznávaný kantor, ornitolog a krajský koordinátor skupiny pro ochranu a výzkum čápa bílého už mezi námi není. Zemřel 5. června roku 2010 ve věku nedožitých 79 let na následky těžkého úrazu, způsobeného pádem ze stromu při čištění ptačích budek.

Doktor Stanislav Beneda byl nejenom koterovský rodák, skaut, vzorný student, manžel, otec a profesionální biolog, ale i pedagog, který ve svém volném čase přivedl stovky dětí a mladých lidí k ornitologii či ochraně přírody. Stále usměvavý optimista, který vždy, do poslední chvíle, věřil v dobrý konec, nebál se riskovat a se sobě vlastní trpělivostí i pílí dokázal zvítězit nejen nad konkrétním problémem, ale i nad vlastní nedokonalostí. Čestný, rovný člověk, který neměl problém nazývat věci správným jménem a dokázal je i za doby komunistického diktátu posouvat s určitou noblesou, slušností a nadhledem. Pracoval v laboratoři Fakultní nemocnice v Plzni, učil na církevním gymnáziu, vedl Západočeskou pobočku České společnosti ornitologické, angažoval se u skautů, kroužkoval ptáky, napsal Dějiny západočeské ornitologie a byl členem DES OP.

Přes 50 let a do poslední chvíle evidoval veškerá hnízdiště a hnízda čápů bílých v celém bývalém Západočeském kraji. Jeho úhledně vedené evidenční karty psané na starém psacím stroji obsahují cenná data z každého hnízda a kouta dnes Plzeňského a Karlovarského kraje. S trochou nadsázky lze říci, že nebylo čapí hnízdo, aby o něm Stanislav Beneda nevěděl. U každého takového hnízda měl pak věrně zpravodaje, kteří mu v úhledně psaných dopisech ochotně posílali aktuální informace z jednotlivých lokalit. Jaký čáp s kterým přilétl,

RNDr. Stanislav Beneda

○ *zvířatech a lidech*

kdy začali hnízdit, samice sedět na vejcích, kdy se líhla mláďata, kdy uskutečnila svůj první let, kolik jich bylo, kdy opustila hnízdo a mnoho dalších věcí. Když jsem pak přebíral tuto cennou kartotéku a pozůstatost, našel jsem i několik desítek dopisů v němčině, kdy mu ze starých Sudet posílali místní obyvatelé základní informace o průběhu hnízdění u nich bydlících čápů bílých.

Doktor Beneda však nejen úřadoval a zaznamenával, ale i kroužkoval. Sám několik let jezdil po Tachovsku, Domažlicku a Karlovarsku, aby za pomoci místních dobrovolníků, jejich žebříků či hasičských sborů vylezl na čapí hnízdo a označil ornitologickým kroužkem Národního muzea Praha nevzletná čapí mláďata.

A právě čapí bílí byli tím, co nás dva spojilo. V roce 1997 jsem měl možnost se ke Standovi přidat a od té doby i tu čest objíždět a kroužkovat s ním všechna „jeho“ hnízda. Ještě dnes si pamatuji, jak jsme začínali a postupně zpřístupňovali další a další hnízda. Jak běžel čas, začal jsem pomalu kroužkování po Standovi přebírat a při pohledu na fotografie z našich posledních kroužkovacích akcí mi běhá mráz po zádech, když s námi ještě v 78 letech lezl přes ploty, zdi a vrata ke komínům, stžárům a hnízdním podložkám. V dobrém pak vzpomínám, jak vždycky spřádal přátelské debaty se zpravodaji, trpělivě vysvětloval přihlížejícím, co a proč děláme, plánoval další trasu a zaznamenával do

svého notesu čísla kroužků i počty mládat. Na přejezdech pak vyprávěl historiky a postřehy, které u kterého hnízda kdy zažil. Neznal jsem nikoho, kdo by ho neměl rád a nevážil si jeho upřímnosti a přátelství.

Standa byl ale oblíben i jinde. Do dneška se setkávám s lidmi, kteří s ním chodili kroužkovat ptáky či jezdili na přírodovědné výlety. Staří, mladí, studenti, skauti, kamařádi, ornitologové, obdivovatelé, zpravodajové. To se pak vzpomíná na kroužkování racků na Kostčínském rybníku, výpravu na zříceninu hradu Buben, kroužkování čápů na kovárně v Merklíně, na nemocnici v Plané, zámku v Boru, potravinách ve Stráži, farmě v Souměři atd.

Mnozí z vás ho pak znají též z ornitologických vycházek, ukázek odchytu a kroužkování ptáků na Doubravce pod Pecihrádkem či naší záchrané stanici.

Pro mě byl však Stanislav Beneda další velký učitel, který po ornitologovi Václavu

Boškovi výrazně ovlivnil a podchytil můj zájem o přírodu a volně žijící ptactvo. Do doby, než jsem se sám stal kroužkovatelem (roku 2003), dal mi svou důvěru a pod jeho dohledem jsem mohl kroužkovat a připravovat se na odbornou ornitologickou zkoušku. Jeho důvěra byla dokonce tak velká, že mě dva dny poté, co jsem získal řídičský průkaz, nechal řídit svou vyleštěnou bílou škodovku a statečně, se zatnutými zuby a občas i zavřenými očima, dojet pro holuba hřivnáče do Hubenova u Kralovic a zpět. Byl členem našeho spolku a nechyběl na žádné společné akci, opravoval mi a korigoval texty. Byl spoluautorem našeho informačního stanoviště na zimovišti vodního ptactva v Plzni na řece Berounce, spolupracoval na Praktickém rádcí ŽP MMP a brožurě Ptactvo ve městě. Sám pak psal odborné články, publikoval v tisku i časopisech, zaznamenával faunistická pozorování. Aktivně spolupracoval se Západočeským muzeem v Plzni, Kroužkovací stanicí

a Českou společností ornitologickou. Nikdy jsem ho neslyšel si na něco stěžovat, mluvit sprostě, nadávat a vztekat se. Když se mu něco nelíbilo, vždy se to snažil řešit a své věci měl vždy ve vzorném pořádku. Do poslední chvíle byl velice aktivním člověkem, jako jeden z prvních se naučil pracovat na počítači, rozšiřoval muzejní i kantorské sbírky přírodnin, učil za katedrou i v přírodě, nenásilně předával své zkušenosti, uměl naslouchat, příznat chybu a vždy věřil, že „to bude dobrý“.

Když jsem ho dva dny před jeho odchodem z tohoto světa navštívil na JIP ve FN v Plzni na Borech, musel mít obrovské bolesti, a přesto se usmíval. Bavili jsme se asi 15 minut o tom, co je třeba kde udělat a on se spod kyslíkové masky smál a říkal, že až se vrátí domů, tak bude mít asi od manželky přísnější režim, ale že to nějak zvládne a na další kroužkovací sezonu už bude určité fit. Mluvil tak přesvědčivě, že jsem mu to věřil.

Zpráva o jeho smrti mě zasáhla přímo na hnízdě jestřábů u Zruče. Kroužkovali jsme tři mláďata, když mi v kapse zazvonil mobil a z druhé strany aparátu se ozval hlas, který mi oznámil, že Standa vážným zraněním podlehl.

A už mi zase běhá mráz po zádech jako tenkrát, když si Standa v obci Havlovice na Domažlicku v roce 2007 chtěl vylézt na patnáct metrů vysoký hasičský sušák požárních hadic, aby mohl jako dříve okroužkovat mláďata čápů bílých. Tenkrát se mu našťestí nic nestalo a jeho „vybájený“ konec při výkonu ornitologie si ho našel o tři roky později.

■ S úctou a vzpomínkou Karel Makoň

